

De rol van ouderschap in jeugdtheater

De spiegel van je leven

Moniek Merkx, Josee Husaarts

**en Floor Huygen hadden al-
lemaal jonge kinderen toen ze
begonnen met het maken van
jeugdtheatervoorstellingen.**

**Nu zitten ze in de pubers. In
hoeverre heeft het ouderschap
invloed op hun werk? Hoe
spiegelen hun ervaringen met
opgroeïende kinderen in hun
voorstellingen?**

MOON SARIS

MONIEK MERKX: exemplarisch

Moniek Merkx, artistiek leider van Theatergroep Max. en moeder van Willem (18): 'In de loop van de tijd heb ik tientallen voorstellingen gemaakt en als je erop terugkijkt, kun je zien dat ze met Willem zijn meegegroeïd. De nadruk ligt steeds op voorstellingen voor zijn leeftijdscategorie. Blijkbaar is het voor mij makkelijker een voorstelling te maken als ik de doelgroep in huis heb, dan maak je die stadia in de ontwikkeling zelf mee.'

'Wat me in het begin interesseerde, was het magische. De manier van denken van kinderen, heel puur en associatief. Dat sprookjesgevoel zat

'Natuurlijk is het in de voorstelling uitvergroot, maar de kerngedachte speelde thuis ook'

heel sterk in mijn eerste voorstellingen, zoals *Soms verdwaal ik in een draak*. Ik putte bij het maken uit mijn ervaringen met mijn zoon, uit het voorlezen thuis bijvoorbeeld, en ook wel uit wat ik mij herinner van mijn eigen kindertijd.

Want hebben we niet allemaal verlatingsangst als we klein zijn?’

‘Nu zijn we beland bij *Nacht*, de andere kant van het spectrum: Willem is wel kind-af zo langzaam maar zeker. Deze voorstelling gaat voor mij heel erg over de opvolgende generaties, over een pushende moeder en een nukkig kind dat zegt: je moet je er niet mee bemoeien. Willem en ik botsen nu wat minder erg, maar een jaar geleden, toen ik schreef aan *Nacht*, speelde dat wel. Natuurlijk is het in de voorstelling uitvergroot, maar de kerngedachte speelde thuis ook.’

‘Ik heb Willem nooit letterlijk ingezet in mijn werk, ik heb hem niet geïnterviewd over de thema’s van mijn voorstellingen of zo. De inzet van mijn moeder-zijn en zijn zoon-zijn is indirect, gebaseerd op mijn persoonlijke fascinatie voor de dingen die horen bij een bepaalde levensfase. Het zijn dus ook geen expliciet autobiografische elementen; de thema’s en verhoudingen waar ik thuis middenin zit, komen eerder exemplarisch terug. Dat is wat een regisseur meestal doet, dat zijn leven spiegelt in zijn werk. Als je kinderen hebt, spelen ze een grote rol in je leven, dus het is niet raar als dat terugkomt in je werk.’

‘Maar laten we wel wezen: het is belangrijk het perspectief van het kind mee te nemen in je werk als jeugdtheaterregisseur en daarom is het mooi meegenomen dat ik een zoon heb. Maar je hebt je volwassen blik en grotemensenbagage wel nodig om een goede voorstelling te maken.’

JOSEE HUSSAARTS: *het kind in mij*

Josee Husaarts, artistiek directeur van theatergroep Kwatta en moeder van Laura (18) en Loïs (15): ‘Het belangrijkste verband tussen mijn werk en mijn kinderen is dat ik veel productiever ben geworden sinds ik moeder ben. Dat heeft vooral te maken met het leven dat zo vol en druk wordt en met de tijd die ik veel strakker moest indelen en optimaal wilde gebruiken.’

‘Het koesteren en voeden van het kind in mij, ik doe niet anders’

‘Ik heb me eerlijk gezegd nooit zo door mijn kinderen laten inspireren. Ik gebruikte nooit iets wat gebeurde met mijn kinderen als aanleiding voor een voorstelling. Wel dat van een kind van een ander, want *Fabian, of het land dat niet bestond* is geïnspireerd op de tics van het zoontje van een acteur. Puur als uitgangspunt, want in het maakproces hebben we volstrekt absurde tics bedacht, dus het gaat niet echt over hem.’

‘Wat ik maak, heeft meer te maken met mijn eigen ervaringen als kind, met het kind dat ik nog altijd in me heb én met hoe ik als volwassene de wereld in kijk. Het koesteren en voeden van het kind in mij, ik doe niet anders. Ik heb in een voorstelling wel eens iets gedaan met, bijvoorbeeld, het eten van korstjes; bij mij thuis en ook vroeger bij mijn ouders thuis het eeuwige strijdpunt. Maar wat ik dan vooral doe is dat kantelen en vergroten en verkleinen; taaltechnisch uitbuiten, zeg maar.’

‘Mijn grootste genot is het spelen met materiaal. Ik vermaak me geweldig met het verzinnen van iets als een broek

die achter de brievenbus staat en die langzaam maar zeker een telefoonmonteur blijkt te zijn, zoals in *Botje*, en die gedachte consequent door te trekken. Ik geloof niet dat kleuters zo denken, maar ze begrijpen de wereld die ik creëer wel. Als ik een voorstelling voor kleuters maak, vertrek ik wel meer vanuit het detail en doe minder met taal. Bij grotere kinderen kan ik natuurlijk ingewikkeldere taal gebruiken. Maar verder is het altijd weer een verrassing dat ze me begrijpen, dat ze lachen of schrikken om die dingen waarvan ik dacht dat ze om te lachen of schrikken waren.'

'Ik geloof niet eens dat ik heel bewust jeugdtheater maak. Ik stap in de wereld en vertel verhalen. Verhalen waar kinderen graag naar komen kijken.'

'Het gaat meteen over mijn kinderen, ik kan er niks aan doen'

FLOOR HUYGEN: adviseurs

Floor Huygen, artistiek leider van Theater Artemis, moeder van Juliette (15) en Lena (17): 'De leeftijd van mijn kinderen heeft aardig wat invloed gehad op de thema's die ik koos. Ik heb aspecten van hun leven ook vrij vaak als inspiratie genomen, vanaf het je groter voordoen dan je bent in *De smerigste en vieste boterham van het heelal* tot en met de absolute liefde waarover ze nu dromen, zoals in *Woeste hoogten, rusteloze zielen*.'

'Ik vind het fijn om van dichtbij, in mijn eigen huishouden, te kunnen zien hoe dat in het dagelijks leven gaat. Ik vind het nu moeilijker om theater te maken voor jonge kinderen, ik moet me er echt op concentreren. Ik kan natuurlijk wel putten uit de herinnering aan de kindertijd van mijn dochters. En die van mezelf, natuurlijk.'

'Nu zit ik middenin de voorbereidingen van *The picture of Dorian Gray*, en het gaat meteen over mijn kinderen, ik kan er niks aan doen. Zij zijn op de leeftijd dat ze bezig zijn met hun beeld voor de buitenwereld. Onze voorstelling

Ribstuk was zelfs rechtstreeks geïnspireerd op mijn oudste dochter Lena, die vond – en vindt volgens mij nog steeds – dat ze een uitstekende rib heeft. Daar schaamt ze zich enorm voor. Ik heb eerst met Lena overlegd of ze het goed vond dat ik dit gebruikte in een voorstelling en ze had er geen bezwaar tegen. Ze is ook niet herkenbaar, hoor. Ik heb het uit de context van mijn gezin gehaald en geplaatst in de modescene, waar dit soort dingen het ergste speelt. Daardoor wordt die rib een metafoor voor allerlei al dan niet reële fysieke tekortkomingen.'

'Van mijn eigen kinderen krijg ik bovendien altijd de beste feedback over mijn werk. Van mijn dochters krijg ik heel veel terug, misschien doordat ze dichtbij staan en we elkaar heel goed kennen. Wij kunnen na een repetitie of een doorloop ook echt met z'n allen op een terras gaan zitten om te praten over wat goed is en wat niet, en waarom. Onze spelers zijn ook altijd heel blij met ze, ze hebben er echt kijk op. Bij *Pakman*, bijvoorbeeld, flapte Juliette er heel zinvolle dingen uit die de geloofwaardigheid van de personages zeer ten goede zijn gekomen.'